

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Teema: (PL 33 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala) - talousarviosta, erityisesti hoidon saatavuudesta

Pääministeri Marinin hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä korostuu COVID-19 pandemian myötä, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia suomalaisten hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä yhteiskuntaan sen kaikilla tasoilla. Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan toimesta. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Hallitus on talousarvioesityksessään 2021 osoittanut kunnilla ja kuntayhtymille sosiaali- ja terveydenhuollon alueelle poikkeuksellisen suuren ja merkittävän summan poiketen tämän vuoden varsinaisesta talousarviosta. Koronavirukseen liittyviin välittömiin kustannuksiin, kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon ja matkustamisen terveysturvallisuuteen, ehdotetaan yhteensä n. 1,7 mrd. euroa. Tästä hybridistrategian edellyttämään testaukseen ja jäljittämiseen ehdotetaan 1,4 mrd. euroa, testausteknologiaan liittyviin investointeihin 30 milj. euroa, ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuden vahvistamisesta aiheutuviin muihin kuin testaukseen liittyviin lisäkustannuksiin 30 milj. euroa. Tämän lisäksi kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle koronavirustilanteesta aiheutuviin välittömiin muihin kuin testauksesta aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan 200 milj. euroa. Kokonaisuudessaan tämä rahoitus luo hyvän pohjan tehdä tehokasta työtä koronasta selviytymisessä riippumatta kuntien tai kuntayhtymien alueellista taloudellisista haasteista, mutta muihin kuin testauksesta syntyneisiin kuluihin on varattu liian vähän rahaa. Valitettavasti myös tämän rahoituksen yhteydessä ei ole otettu huomioon vuoden 2020 koronan vuoksi syntynyttä patoutunutta hoidon tarvetta, jota joudutaan purkamaan vuoden 2021 aikana. Hoidon saatavuus kärsii, mikäli kunnilla ja kuntayhtymille ei valtion taholta osoiteta taloudellisia lisäresursseja hoitojonojen ylimääräiseen purkamiseen turvaten myös samanaikaisesti jatkuva muu hoidon saatavuus. Suurimmat hoitojonot koronasta johtuen ovat erikoissairaanhoidossa kirurgiassa ja perusterveydenhuollossa suun terveydenhuollon alueella. Lisäksi hoidon saatavuuden kannalta on vaarana, että

koronatestauksiin ja jäljityksiin sidottua terveydenhuollon henkilöstöä ei rahallisesta panostuksista huolimaatta pystytä korvaamaan perustuksessa, koska alueellisesti on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä pulaa.

Hoidon saatavuutta on talousarviossa ehdotettu parannettavan sote-uudistukseen liittyen rahoitettavien hakkeiden kautta. On hienoa, että tämä on huomioitu, mutta tuloksellisuuden kannalta on tärkeää, että hoidon saatavuuteen liittyvät hankkeet kuten mm Tulevaisuuden sote-keskushanke saavat ns. "korvamerkittyä rahoitusta" tavoitetta varten. Hankkeiden rahoituksen jatkuvuus on turvattava ja ministeriön luotava tavoitteelliset askelmerkit. Kun keskeisenä tavoitteena on, että terveydenhuollon ammattihenkilön luokse potilas pääsee kiireettömässä hoidossa seitsemän päivän aikana, tulee rahoituksella turvata, että tämä on mahdollista, eikä niukkoja resursseja oteta mm. kontrollivastaanottotoiminnasta.

Digitalisaatioon on talousarviossa kiinnitetty huomiota hoidon saatavuuden ja laadun parantamiseksi. Tämä on tulevaisuutta ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Ministeriön omaan toimintaan tulee tähän myös osoittaa selkeästi rahoitusta, jotta valtakunnallisesti johdonmukaisuus, tavoitteellisuus ja tasa-arvoisuus pystytään turvaamaan, Alueellisissa kehittämishankkeissa voidaan vastata alueellisiin tarpeisiin, mutta kokonaiskuva ja linkittyminen sote-uudistukseen tulee olla selkeä ja sosiaali- ja terveydenhuollon ministeriön hallinnassa.

Jotta terveyden hoidon saatavuus pystytään turvaamaan parhaimmalla mahdollisella tavalla, on otettava kaikki olemassa olevat resurssit ja uudet ideat käyttöön. Ymmärrettävästi tämän talousarvion hanke- ja sote-uudisturahoituksessa painopiste on julkisissa toimijoissa, mutta parhaaseen tulokseen pääsemiseksi, tulee kehittämiseen ja uudistamistyöhön ottaa ehdottomasti sosiaali- ja terveydenhuollon yksityiset yritykset ja järjestöt mukaan. Tämä tulee huomioida hankerahoituksissa ja niiden ehdoissa.

Valtio on osoittanut kiitettävästi vuoden 2020 lisätalousarvioissaan rahoitusta kunnille, turvaten niiden peruspalvelut mukaan kulkien sosiaali- ja terveydenhuolto. Jotta kuntien perustoiminnan edellytykset pystytään turvaamaan koronapandemian jatkuessa, tulee vuodelle 2021 kunnille osoittaa riittävä rahoitus. Tällä on myös suora vaikutus asukkaiden hoidon saatavuuden kannalta.